Влада – Радам !

Голос України

Газета Верховної Ради України

№7 (757) ♦ П'ятниця, 14 січня 1994 року ♦ Ціна договірна

"МИ НЕ СТАНЕМО НА ДОРОЗІ ЯДЕРНОГО РОЗЗБРОЄННЯ"

Ці слова, сказані Президентом України після переговорів з Б.Клінтоном, сподіватимемось, підведуть нарешті риску під болючою проблемою, яка протягом майже року турбувала українську громадськість.

Але про все до ладу. Глава Білого дому, який протягом свого європейського турне не збирався відвідувати Україну (демонструючи, м'яко кажучи, незгоду США та їх союзників з позицією нашої країни щодо отриманої нею «ядерної спадщини» від колишнього Союзу), все ж змінив свої плани. І в середу ввечері його літак приземлився в Борисполі.

А сталося це по тому, як після обміну посланнями та телефонних переговорів президентів України та США, а також тристоронніх переговорів у Вашингтоні за участю російських представників світові засоби масової інформації подали сенсацію — США, Україна та Росія майже досягли угоди про знищення ядерної зброї, розташованої на українській території. Втім, чи перетвориться це «майже» у «напевно» саме й мало вирішитися у Бориспільському аеропорту.

(Закінчення на 2-й стор.)

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Абзац з листа

Нині весь прогресивний світ прагне миру й злагоди. Яскравим свідченням того, гадаю, стане зустріч на найвищому рівні трьох президентів — Клінтона, Кравчука та Єльцина. Позбувшись ядерної зброї, звичайно з певними гарантіями, Україна стане прикладом для всього світу.

С. СОКОЛОВ.

Київ.

У Центральній виборчій комісії

В Україні уже зареєстровано 1300 кандидатів у народні депутати, серед яких — 126 представників політичних партій і організацій, 335 — трудових колективів, а більшість — висунуто виборцями. Такі дані було наведено на черговому засіданні Центральної виборчої комісії, яке відбулося 12 січня.

Учасники засідання обговорили і затвердили методичний лист Центральної виборчої комісії по виборах народних депутатів України дільничим виборчим комісіям.

До нас надходитиме туркменський газ

У Києві проходили переговори урядових делегацій України на чолі з виконуючим обов'язки Прем'єр-міністра Юхимом Звягільським і Туркменистану на чолі з першим заступником голови Кабінету Міністрів Валерієм Отчерцовим. Ішлося про деякі питання торговельно-економічного співробітництва між обома країнами.

За підсумками переговорів підписано угоду про поставки природного газу з Туркменистану в Україну в 1994 році в обсязі 28 мільярдів кубометрів на вигідних для нашої держави умовах. Досягнуто також домовленості про порядок і строки сплати заборгованості України за поставлений торік туркменський газ.

Продиктовано в номер

Заради дружби

12 січня ввечері у Севастопольському клубі залізничників з ініціативи міського відділення Українського Громадянського Конгресу Криму відбулися багатолюдні збори громадськості. Учасники зборів ухвалили звернення до федеральних зборів РФ. У ньому говориться: «Ми звертаємося до вас з проханням усвідомити, що у ваших руках знаходиться не лише доля великої Росії, але й майбутнє російсько-українських відносин. Просимо вас пройнятися відповідальністю і скасувати ганебні постанови ВР РФ про статус Криму і Севастополя, прийняті вашими попередниками у 1993 році. Ми вважаємо, що лише таким чином ви зможете зміцнити дружні відносини наших двох держав».

Допомога з Угорщини

Закарпаттю, яке постраждало від стихійного лиха, продовжують надавати посильну допомогу не лише уряд та області України, а й сусідні держави. Зокрема Угорщина виділила закарпатцям понад 20 мільйонів форинтів. Готовність допомогти фахівцям краю у здійсненні водозахисних робіт, укріпленні берегів гірських річок виявили служби меліорації та водного господарства Угорщини. А у здравниці, розташовані на берегах Балатону, днями відбуло для відпочинку 320 дітей.

Іван Салій освоює провінцію

В Одесі побував відомий багатьом киянин Іван Салій, який, за його заявою, вирішив повернутися у велику політику. Власне, вже повернувся, створивши й очоливши громадське об'єднання «Вибір», що має власну програму подолання Україною кризи. Поки що «Вибір» діє в Києві й столичній області, та незабаром, сподівається І.Салій, матиме філії в інших регіонах і зможе зареєструватися як загальноукраїнське об'єднання. Саме для вербування прибічників він і приїхав до Одеси. Зустрівся тут насамперед з журналістами, потім — з підприємцями, бізнесменами, депутатами міськради. «Вибір» передбачає зміну структури влади в центрі й на місцях, вбачає Україну президентською республікою, обстоює територіальне самоврядування, ринкові відносини на основі змішаних форм власності.

Могилянські конференції

«Петро Могила — богослов, церковний і культурний діяч», — другий день під такою назвою працює в Києво-Могилянській академії міжнародна наукова конференція. В ній беруть участь учені Канади, Франції, Польщі, Молдови, Росії, України. Оргкомітет планує перетворити такі Могилянські конференції на традиційні, як уже стали традиційними щорічні філософські диспути, що проводились у стінах Києво-Могилянської академії в XYII столітті, і відродилися нині.

«Українці. Див. доповнення»

Представлення другого тому 10-томної енциклопедії українознавства під редакцією В. Кубійовича, щойно перевиданого Науковим товариством Шевченка у Львові, відбулося позавчора в столичному Будинку вчителя. А. Жуковський, голова європейського осередку НТШ, нагадав, що створюючи це видання, діаспора не володіла повною інформацією про Україну. Наприклад, В. Кубійович не міг знайти автора, який написав би статтю на тему «Українці». Тоді вирішили в енциклопедії зауважити: «Українці. Див. доповнення». І такий тритомник поправок, доповнень нині створюють наші науковці, плануючи видати його за два роки.

Академік Я. Яцків повідомив, що вже вийшла у світ географічна енциклопедія, готуються фізична, української діаспори.

Вагомі внески

Активно проходить всеукраїнська різдвяно-новорічна акція «Милосердя» на Хмельниччині.

Профспілки і Фонд соціального страхування області використали 1 мільярд 200 мільйонів карбованців на новорічні подарунки дітям, 250 мільйонів — на оздоровлення дітей-сиріт, 20 мільйонів — на придбання ліків дитячій обласній лікарні, 15 мільйонів — госпіталю інвалідів Великої Вітчизняної війни. Організовано безкоштовне харчування малозабезпечених, дієтичне харчування інвалідів, оздоровлення дітей- інвалідів.

Вагомі внески в благодійну акцію зробили Хмельницька міська Рада народних депутатів, комерсанти, облспоживспілка, церква євангельських християн-баптистів.

Профспілки і Фонд соціального страхування Хмельниччини відгукнулись і на біду, що спіткала Закарпаття. Постраждалим виділено 25 мільйонів карбованців.

Спорт

Лише результати

Хокей. Регулярний чемпіонат МХЛ. «Сокіл» (Київ) — «Молот» (Перм) — 7:2, «Сокіл» — «Автомобіліст» (Єкатеринбург) — 1:0.

Баскетбол. Чемпіонат країни. Вища ліга. Чоловіки. ЦСК — ЗСУ — «Газда» (Київ) — «Київ-Баскет» — 88:100.

КОЖНОМУ СВОЮ СПРАВУ

Як ми вже повідомляли, у Києві відбулося засідання Комісії Верховної Ради по розробці нової Конституції України, голів обласних, місцевих, Київської та Севастопольської міських Рад народних депутатів, представників Президента, керівників політичних партій і профспілок.

Відкриваючи засідання, Леонід Кравчук відзначив, що політична структура суспільства, система політичної влади в Україні ще не склалися. Невизначеність статусу владних структур, їх взаємовідносин, а як наслідок — дестабілізація, призводить до таких ситуацій в політичному та економічному житті, які заважають працювати в злагоді. На думку Президента, однією з вирішальних передумов вирішення цих питань могло б стати прийняття нової Конституції.

Найважливішим має бути те, підкреслив Леонід Кравчук, щоб кожна гілка влади, кожна владна структура робили свою справу. Влада повинна бути авторитетною, але не авторитарною. Заради стабільного її функціонування, необхідно вже тепер закласти для цього конституційну основу. Потрібно відшліфувати окремі положення проекту Конституції, вважає Президент, вилучивши з нього ті, які можуть викликати загострення. При цьому все це слід робити так, щоб зберегти державну єдність.

У ході тривалої дискусії висловлювалися різні думки щодо механізму прийняття нової Конституції. Частина промовців пропонувала як найприйнятніший шлях всенародний референдум, інші відстоювали варіант, відповідно до якого на всенародний референдум слід винести лише проект Закону «Про організацію влади в Україні», треті наполягали на тому, щоб новий Основний Закон було прийнято Верховною Радою або Установчими Зборами. Четверта група учасників, яку підтримали і співголови Конституційної комісії — Президент України Леонід Кравчук і Голова Верховної Ради Іван Плющ, схилялася до того, щоб на Всеукраїнський референдум винести тільки визначальні положення Конституції.

За підсумками засідання робочій групі доручено опрацювати основні конституційні положення про організацію державної влади і самоврядування в Україні з тим, щоб після попереднього обговорення на Всеукраїнській нараді голів Рад народних депутатів внести їх на розгляд Верховної Ради України.

(Укрінформ).

У комісіях Верховної Ради України

Члени **Комісії з питань Чорнобильської катастрофи** приводять у відповідність з проектом Концепції державного регулювання безпеки та управління ядерною галуззю законопроекти про використання атомної енергії та про безпечне поводження з радіоактивними відходами. Після фахової експертизи розглянуто доопрацьований робочий варіант Національної програми ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи і соціального захисту населення на 1994—1995 роки і на період до 2000 року.

Комісія з питань економічної реформи та управління народним господарством працювала над законопроектами, що мають поліпшити правове регулювання зовнішньоекономічних відносин. Депутати підготували проект закону про обкладання митом предметів, які вивозяться (пересилаються) за митний кордон України. Проаналізовано й узагальнено одержані з ряду міністерств і відомств та місцевих органів влади пропозиції щодо змін і доповнень до відповідних урядових декретів. Після спільного з фахівцями Кабінету міністрів доопрацювання проекти будуть запропоновані сесії на розгляд.

Про законопроект щодо внесення змін і доповнень до Кодексу про адміністративні правопорушення йшлося на засіданні **Комісії у справах жінок, охорони сім'ї, материнства і дитинства.** Гостра розмова точилась, зокрема, навколо статті 184 Кодексу, що визначає відповідальність батьків за невиконання обов'язків з виховання дітей. Депутати висловились за посилення такої відповідальності. Узагальнено пропозиції та зауваження до проекту закону про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх.

Прес-центр Верховної Ради України

ТЕРНИСТИЙ ШЛЯХ ДО ПАРЛАМЕНТУ

Триває виборча кампанія. Нині йде висування претендентів на кандидата в народні депутати та їх реєстрація. Суб'єкти виборчого процесу, громадяни звертаються до Центрвиборчкому, окружних виборчих комісій із запитаннями щодо реалізації окремих положень Закону «Про вибори народних депутатів України». Роз'яснення декотрих з них дає голова Центральної виборчої комісії І.ЄМЕЦЬ.

— Іване Григоровичу, як розуміти проведення виборів по одномандатному виборчому округу на основі абсолютної більшості?

— Як відомо, для проведення виборів утворено 450 одномандатних виборчих округів. Проведення виборів на основі абсолютної більшості слід розуміти так: за результатами виборів по виборчому округу обраним вважається кандидат у депутати, який одержав більш як половину голосів виборців, котрі взяли участь у голосуванні, але не менш як 25 відсотків від кількості виборців, внесених до списків виборців цього округу. При цьому передбачено ще одну умову: у виборах мають узяти участь не менш як 50 відсотків від числа виборців, внесених до списків виборців цього округу.

— Чи можуть входити до виборчого блоку політичних партій громадські організації? Чи можуть створювати виборчі блоки групи виборців, трудові колективи?

— Закон про вибори (стаття 7) передбачає реалізацію громадянами України права висувати кандидатів у депутати через виборчі блоки політичних партій. Виборчий блок утворюють групи партій чи їхні регіональні відділення (частина перша статті 23 Закону). До його складу громадські організації не входять.

Групи виборців,трудові колективи не наділені правом утворювати виборчі блоки.

— Закон про вибори передбачає подвійну реєстрацію: спочатку як претендента на кандидата в депутати, а вже потім — власне як кандидата в депутати. Чим це зумовлено, чи не ускладнюється виборчий процес?

— Так, введенням інституту претендента на кандидата в депутати дещо ускладнюється виборчий процес. Але переваги цієї новації очевидні, бо Закон про вибори надає можливість впевнено прилучитися до передвиборної кампанії особі, яка має довіру не лише в групи виборців, відділення партії (виборчого блоку), трудового колективу, що її висунули, а й в інших виборців. Адже претендент реєструється кандидатом у депутати тоді, коли його підтримують підписами не менш як 300 виборців цього виборчого округу. Обов'язковою умовою є також внесення грошової застави в розмірі п'яти мінімальних заробітних плат. Потрібне, крім того, подання відповідних документів.

— Іване Григоровичу, поясніть, будь ласка, що означає термін «право слова», який міститься у новому виборчому Законі?

— Законом про вибори (статті 14—16) правом слова наділені представники політичних партій, їхніх виборчих блоків при виборчих комісіях усіх рівнів (при Центральній виборчій комісії — представники партій, їхніх виборчих блоків, які беруть участь у виборчій кампанії; при окружних,дільничних комісіях — представники партій, виборчих блоків, кандидати яких зареєстровані в цьому виборчому окрузі).

Право слова передбачає можливість висловлювати на засіданнях комісії міркування, побажання з обговорюваних питань, виступати із заявами тощо. Слід підкреслити, що представники партій при виборчих комісіях не є членами цих комісій, тому вони не можуть брати участі в голосуванні. Пропозиції, висловлені представниками, не обов'язкові для комісій. Проте це не означає, що їх зовсім не беруть до уваги. Ті з них, які, на думку відповідної комісії, є слушними, можуть бути враховані.

— Яка роль у виборчому процесі уповноважених осіб виборців, партії (виборчого блоку), трудового колективу?

— Уповноважені особи виборців, партії (виборчого блоку), трудового колективу забезпечують їхні зв'язки з виборчою комісією для розв'язання питань, пов'язаних з висуванням претендента на кандидата в депутати, реєстрацією кандидата в депутати тощо.

Уповноважені особи вручають відповідній окружній виборчій комісії належно оформлені заяви про висування виборцями, партією (виборчим блоком), трудовим колективом претендентів на кандидата в депутати, отримують від комісії довідки про прийняття заяв, про реєстрацію претендентів, потрібну кількість підписних листів для збирання підписів на їх підтримку. Уповноважені особи виборців і трудових колективів також підписують заяви до окружної виборчої комісії з проханням зареєструвати кандидатів у депутати. Кожна уповноважена особа забезпечує збереження вручених їй документів.

— Статтею 41 Закону про вибори передбачено, що виборець може проголосувати достроково. Який механізм реалізації права, наданого цією статтею?

— Справді, у Законі не визначено механізму дострокового голосування. Попередня практика такого голосування (до речі, вона не мала будь-яких нарікань) давала можливість виборцю за зміни місця свого перебування в період між поданням списку виборців для загального ознайомлення і днем виборів проголосувати достроково на виборчій дільниці, де його внесено до списку.

Така практика може бути використана і на виборах 27 березня цього року. Одержавши від дільничної комісії в порядку, передбаченому частиною шостою статті 38 Закону про вибори, виборчий бюлетень і заповнивши його, виборець опускає бюлетень в опломбовану або опечатану виборчу скриньку, де він зберігається до дня виборів і враховується під час підрахунків голосів на тій же виборчій дільниці.

— Скільки кандидатів у депутати має право висунути трудовий колектив?

— Трудовий колектив підприємства, установи, організації, незалежно від форми власності, видів господарської та іншої діяльності, кількості працівників, має право на висування одного кандидата в депутати. Висування трудовим колективом більш ніж одного кандидата Законом «Про вибори народних депутатів України» не передбачено.

Обмеження на висування кандидатів у депутати стосуються не тільки трудових колективів. Вони встановлені й для інших суб'єктів виборчого процесу: для групи виборців — у межах виборчого округу; для відділень партії (виборчих блоків) — у межах регіону.

— Під час реєстрації кандидата в депутати потрібне подання ним заяви про зобов'язання звільнитися з попереднього місця роботи в разі обрання його депутатом. Чи поширюється така вимога на кандидатів у депутати, які виконують обов'язки керівників політичних партій, інших об'єднань громадян, їхніх місцевих осередків на громадських засадах, не одержуючи за це заробітної плати?

— Як відомо, Законом України «Про назву, структуру і кількісний склад нового парламенту України», прийнятим 7 жовтня 1993 року, встановлено, що народні депутати України, вибори яких відбудуться 27 березня цього року, працюватимуть на постійній основі. Роботу за сумісництвом цим Законом не передбачено.

Зрозуміло, що такий статус народних депутатів позбавлятиме їх можливості продовжувати роботу, якою вони були зайняті до обрання депутатами. Тому стаття 25 Закону про вибори вимагає від претендента на кандидата подання під час реєстрації його як кандидата в депутати заяви про зобов'язання звільнитися з попереднього місця роботи в разі обрання депутатом. Тобто звільнення з роботи шляхом розірвання трудового договору, припинення трудових відносин працівника з підприємством, установою чи організацією, де він перебував у штаті і одержував заробітну плату. Керівники політичних партій, інших об'єднань громадян, їхніх місцевих осередків, які займають платні посади, в разі обрання народними депутатами України підлягають звільненню з цих посад на загальних підставах. Що стосується тих осіб, котрі виконують обов'язки керівників партій, інших об'єднань громадян, їхніх місцевих осередків на громадських засадах у вільний від роботи час і не одержують за це заробітної плати, то вимоги Закону про вибори щодо звільнення з попереднього місця роботи в разі обрання народними депутатами на них не поширюються.

«МИ НЕ СТАНЕМО НА ДОРОЗІ ЯДЕРНОГО РОЗЗБРОЄННЯ»

І от — двосторонні переговори. Спочатку президенти розмовляли сам на сам. Згодом до них приєдналися з української сторони виконувач обов'язків Прем'єр-міністра Ю.Звягільський, міністри А.Зленко, Є.Марчук, В.Радецький, з американської — держсекретар У.Крістофер, його перший заступник С.Телботт, інші офіційні особи. Відразу після закінчення переговорів відбулася прес-конференція для кількасот українських та іноземних журналістів.

Обидва президенти, не приховуючи задоволення, повідомили: так, угода, за якою плановано знищити 176 міжконтинентальних ракет та 1500 ядерних боєголовок, буде підписана ними разом з Б.Єльциним сьогодні у Москві. Причому обидва вважають, що вона розпочне нову добу в україно-американських відносинах, стане поштовхом до співпраці в економіці, політиці, галузі безпеки. Тут же, у Борисполі, Б.Клінтон офіційно запросив нашу країну взяти участь у його програмі «Партнерство заради миру», що було підтримано Л.Кравчуком. Оголосив американський Президент і про створення фонду сприяння підприємництву і приватизації в Україні, Білорусі та Молдові. І що найголовніше — пообіцяв зробити все від нього залежне, щоб не лише Сполучені Штати, а й інші західні країни, міжнародні фінансові організації допомагали Україні зміцнювати демократію та здійснювати реформи. При цьому Б.Клінтон упевнений: Україні належатиме важлива роль у побудові нової Європи, яка сповідуватиме принципи інтеграції, ринкової економіки і поваги до існуючих кордонів. Л.Кравчук зі свого боку наголосив, що Україна готова «рішуче й відповідально» здійснювати економічні реформи. А щоб слова не розходилися з ділами, на запрошення американського Президента високопоставлена українська економічна делегація приїде до Вашингтона вже наприкінці січня. Через місяць, у березні, Л.Кравчук з офіційним візитом відвідає Сполучені Штати. Та й сам пан Клінтон пообіцяв не баритися і за найближчої нагоди відвідати Україну вже не на дві години.

І все ж прискіпливі журналісти поцікавились, чи не залишиться усе сказане добрими намірами, якщо український парламент не ратифікує і цю угоду між Україною, Росією та США. Відповідаючи на це запитання, Президент України висловив упевненість, що парламент цю угоду підтримає. Бо життя не стоїть на місці, а парламентарії, бачачи його реалії, розумнішають.

Багато запитань стосувалося самої угоди, зокрема гарантій безпеки України. Тут Б.Клінтон був лаконічний. По-перше, вважає він, приєднання нашої країни до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї вже передбачає виконання зобов'язань про ненапад з боку ядерних держав. По-друге, участь України у «Партнерстві заради миру», співпраця з військовими структурами США та НАТО сприятимуть її безпеці. І третє, рішення стати неядерною державою забезпечить нашій державі значну економічну допомогу усього світового співтовариства, допоможе їй вийти з кризи, стати на «економічні ноги». Чи може будь-яка держава почуватися в безпеці, якщо вона не буде економічно сильна? — запитав американський Президент. І тут з ним важко не погодитись.

Щодо інших аспектів московської угоди, то, повідомив Б.Клінтон, Україна отримає компенсацію за тактичну ядерну зброю, що вже передана Росії. Замість високозбагаченого урану з боєголовок ми отримаємо паливо для АЕС. Інші подробиці угоди напевне стануть відомими після її підписання.

А от чутки про мільярди доларів, які нібито Америка готова заплатити за знищення українських ракет, пан Клінтон спростував. Він ще раз наголосив — на цю мету, а також на конверсію військової промисловості в Україні підуть гроші з програми Нанна-Лугара. Тобто йдеться про декілька сотень мільйонів...

Бориспільські домовленості, певен, декого не вдовольнять в Україні, буде й критика. Та облишмо емоції. Досягнуто нормального компромісу. Не погодься Україна на без'ядерний статус, їй загрожувала б (і до цього вже йшло) економічна та політична блокада не лише з боку США. Ба, більше! На карту було поставлено український суверенітет, як напрямки заявив днями американський сенатор Сем Нанн.

Ігор ГРУШКО.

«ПОЛІТИЧНА ЕКОНОМІЯ УКРАЇНИ»:

теоретичний абсурд чи фантасмагорійна реальність?

Що ж можна побачити за допомогою «економічної уфології»? Перш за все те, що політична економія України підміняє собою відсутню в Україні економічну політику. Політика ж бо ніби є, і політиків достатньо, і залишки соціалістичної економіки поки що є, і навіть окремих кваліфікованих економістів періодично включають в різні комітети порятунку економіки від політики, а іноді навіть до уряду, як раніше включали робітника до членів політбюро, а економічної політики як не було, так і нема.

Важко повірити в ринок як майбутнє суспільство рівних можливостей людям, які сьогодні бачать кричущу нерівність стартових можливостей. Приватизація ще й не думала починатися, якщо йдеться про закони щодо приватної власності, зокрема на землю, то й тут кіт не валявся. А суспільство вже розшарувалося, як ніде, на тисячі мільярдерів і десятки мільйонів бідняків. Пояснити ці закономірності може хіба що політекономія України. Пояснити тим, що в нас відбувається навіть не первісне накопичення капіталу, що стало похмурою передісторією цивілізованого ринку, а перекачування державної власності в кишені тих, хто опинився біля важелів цього перекачування. При цьому інфляційний насос перекачує туди скудні засоби з кишень так званих трудящих.

Яка наука, якщо не політекономія України, у змозі пояснити збивання поза всякі межі грошви на внутрішньо- та зовнішньоекономічному посередництві, тоді як економіко-правове середовище в Україні чи не найнесприятливіше для існування цих самих посередництва та зовнішньоекономічної діяльності?

Цікавий парадокс. Західний інвестор, озброєний класичними інструментами аналізу макроринкової ситуації в країні, і носа до нас не потикає. А озброєний специфічними інструментами пізнання з арсеналу політекономії України, навпаки, зробить висновок, що перед ним — золоте дно. Де ж істина? Треба визнати, що вона — в обидвох випадках. Річ у тому, що бувають вкладники, які прагнуть отримати якомога більший прибуток на короткочасні вклади, й інвестори, які розраховують не так на сьогоднішню величину прибутку, як на помірні, але стабільні й довгострокові прибутки.

Зрозуміло, що у нас переважають іноземні та вітчизняні інвестори першого зразка чи здобувачі прибутку. В цих умовах не випадає говорити про становлення цивілізованого підприємництва. Дотримуючись чинного законодавства, стати підприємцем у повному значенні слова просто неможливо. Ще один парадокс полягає в тому, що сьогодні досить складно стати самостійною людиною як за допомогою чесної праці, так і за допомогою чесного підприємництва. Було б відвертим перекручуванням фактів стверджувати, що сьогодні весь підприємницький корпус складається виключно з авантюристів. Там досить багато чесних і сильних людей, які протистоять несприятливому економіко-правовому середовищу. В ряді випадків вони спираються на могутнє лобі в урядових колах чи інших владних структурах, на могутніх інопартнерів. Коли ж говорити про іноземних інвесторів, то найнадійніші та найпорядніші з них ідуть на ризик вкладань у нашу економіку, маючи за плечима тверді національні чи державні гарантії.

Безумовно, визначення «політична економія України» — це така ж абракадабра, як чорнило для п'ятого класу чи глобус України. Однак економічний сюрреалізм, який нас оточує, можна якось пояснити лише за допомогою такої «науки». Правда, вона є лише розділом «економічної уфології» країн СНД...

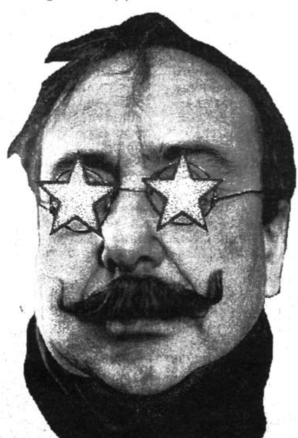

Черговий парадокс політекономії України в тому, що як телепередачі про боротьбу з алкоголізмом дивляться лише непитущі, так і податки справно сплачують тільки чесні люди. А за наявної податкової системи останнє автоматично виключає «відтворення» чесних людей у якості підприємців. Причому спробувати прорахувати індивідуальний шлях в підприємництво, щоб при цьому не загинути в податковій пастці, можна знову ж таки за допомогою політекономії України.

Аналізуючи цей театр абсурду і дивлячись на силкування парламентаріїв та чергових прем'єрів визначитися, що ж ми будуємо, на пам'ять приходить дивовижний за точністю вислів одного політолога з колишнього соцтабору. На запитання «Що ж може бути гіршим за соціалізм?» він відповів: лише те, що приходить йому на зміну.

Тут доцільно зупинитися на спробах наших «різнозаряжених» політиків реалізувати ідею всенародного референдуму щодо того, що ми будуватимемо: капіталізм чи соціалізм. Чому тоді, скажімо, не довірити народу визначитися щодо пріоритетної методики проведення хірургічних операцій? Чому, нарешті, не поставити велику всенародну крапку в плутанині з версіями походження Всесвіту? Дивись, і жити стало б легше нашому бідному народу.

Ні, шановні лідери. Не повинен народ вирішувати, що будувати, особливо коли питання поставлене в такій дилетантській редакції: капіталізм чи соціалізм. До того ж, вибір моделі економічного розвитку це аж ніяк не прерогатива мільйонів. Тут потрібні професіонали, яким це доручать обрані народом політики. Ось де народ зі своєю думкою потрібен. А інакше знову якась політекономія України виходить.

Нарешті, ще про одне неопізнане явище нашої економічної дійсності — тіньову економіку. Десятки тисяч підприємств і організацій, які політекономія України не вважає за належні до неї, все ж активно порушують чинне господарське законодавство. На них працюють і керують ними здебільше чесні люди. Проте, коли б усі приватні й державні структури спробували сліпо виконувати всі абсурдні положення законів, то наша економіка, яка й так конає, вже давно померла б. Набагато страшніше те, що кримінальне крило вітчизняної тіньової економіки — найефективніше у світі. Не берусь описувати корумпованість нашого чиновництва, бо для цього не вистачило б навіть пера великих знавців цього питання — М.Гоголя й М.Салтикова-Щедріна. Обмежусь висновком: лише економічна уфологія може пояснити той феномен, що чиновники всього світу беруть хабарі за те, щоб на прохання «клієнта» порушувати закон, а їхні есендеські побратими — за те, щоб цього закону дотримуватися.

Саме час поставити питання: хто винен і що робити?

А що відповідь на перше питання, як правило, спричиняла у слов'янських народів-братів побоїща, не будемо випробовувати долю й запитаємо: що винне? Коли, звісно, не брати до уваги важкого соціалістичного спадку, тоді можна відповісти майже на все по-англійськи: політика з'їла економіку. По-англійськи тому, що в туманному Альбіоні колись «Вівці з'їли людей». Однак коли у випадку з Англією це не більш ніж метафора, то в українському варіанті відповідна політика буквально знекровила й так хирляву постсоціалістичну економіку. За два з гаком роки комуністи-націоналісти, демократи-патріоти, різнокольорові директори, аграрне лобі та інші знавці народних потреб у парламенті, а за його стінами через прем'єрів з різномастими почтами, різноманітні утриманські й демагогічні рухи, амбіційні місцеві Ради, жадібні карликові партії, просто окремо взяті «піноутворні» політики зробили все, аби поставити економіку на коліна. Нескінченна політична сварка потьмарила голови, змусила забути просту істину — без ефективної економіки, економічної незалежності не може бути справжньої політичної незалежності.

Відповідаючи на друге питання, чомусь зовсім не хочеться лаяти нинішній парламент. Тим паче, що сьогодні цього не робить хіба що лише лінивий. Не хочеться повторювати економічні банальності, якими пригощає парламентаріїв та всіх нас керівництво Кабінету міністрів: необхідно збити інфляцію, здійснити структурну перебудову економіки, стабілізувати карбованця та ін. Так, потрібно, але як? Відповідь на це питання зможуть дати нові люди, компетентні професіонали, які повинні знати не стільки, що будувати, скільки — як будувати. Як будувати соціальну ринкову економіку. Коли хочете, вони мають бути такі ж деполітизовані, як армійське командування. Вони повинні не бути фахівцями в сфері політичної економії окремо взятої країни.

І.СОРОКА,
проректор Донецького комерційного інституту.

Колаж Михайла САЧКА.

Інформаційний кур'єр

Діло не чекай, а шукай

Завод сільськогосподарського машинобудування «Чернівцісільмаш» не має нарікань на минулий рік. Господарював колектив без зривів, зумів забезпечити роботою своїх людей, жваво торгував продукцією з країнами ближнього зарубіжжя. Та ще й спромігся освоїти нові зразки техніки. У серію запущено кормозбиральний комбайн «Рось-2» та подрібнювач грубих кормів РТ-80. Вони вже пройшли успішне випробування в колгоспах Буковини. До речі, ця техніка придатна й для фермерських господарств.

«Френч» — це шик!

Для створення спільного українсько-французького підприємства фірма із Ніцци "Де ла косметика" поставила Бердянському заводу гумотехнічних виробів, що на Запоріжжі, устаткування на 80 тисяч доларів. Вона також повністю забезпечує виробництво парфумів ефірними маслами, упаковкою. А за бердянцями — лише спирт і дистилятори.

Перша партія туалетної води «Френч експрешн» уже зійшла з конвеєра підприємства. В перспективі — виробництво п'ятох видів туалетної води для жінок і двох видів для чоловіків.

Хмільне молоко

Акціонерна компанія «Молочний комбінат «Придніпровський», що на Дніпропетровщині, ввела в дію... лікеро-горілчаний завод. Він може забезпечити потреби області у спиртних напоях майже на 90 відсотків.

Подейкують, що горілку робитимуть із сироватки. Та хоч би як там було, але така новина зовсім не радує. Без горілки проживемо, а ось без молочних продуктів...

Вам — барабани, нам — взуття

Уже впродовж багатьох літ орендне об'єднання «Новокраматорський машинобудівний завод» щороку оновлює асортимент товарів широкого вжитку. Остання новинка — барабани для вичинки шкір, що їх із задоволенням купують взуттьовики Києва та Львова. Крім фінансових, новокраматорці укладають також і бартерні угоди — замовники за взаєморозрахунками поставляють машинобудівникам високоякісне взуття.

Пішов шахтар по вугілля

Морозної пори Н. сів на велосипед зовсім не з любові до спорту. Він заїхав на територію Свердловського машинобудівного заводу, що на Луганщині, завантажив два мішки вугіллям і спробував повернутися назад. Але служба охорони підприємства затримала викрадача. Це, з'ясувалося, був гірник, прохідник шахти імені Свердлова. Затриманий скаржився на те, що за місцем роботи вугілля одержати неможливо, а вдома — дрижаки б'ють.

На хліб дали. А на сало?

Представник Президента на Рівненщині Роман Василишин звернувся до місцевих банкірів з проханням допомогти грошима в закупівлі хліба, бо власного зерна області вистачить менше, ніж на півроку. Виявилося, що «фінансові акули», як їх називали відомі товариші, чуйні й гуманні люди. Агропромбанк «Україна» виділив 16 мільярдів карбованців, Промінвестбанк — 2,5 мільярда карбованців. Значні суми кредитних ресурсів вишукали банки «Восток», «Українська фінансова група», «Відродження».

На хліб, отже, випросили. Хто дасть на сало?

За повідомленнями наших кореспондентів С.МЕЛЬНИЧУКА, В.БАБУХА, О.ВИНОКУРОВА, М.НЕЧИПОРЕНКА, В.ДЕМЧЕНКА, А.КОБЕЛЬНЮКА.
Малюнок О.ЮРЧИКА.

Скиньмо з себе колоніальний метал

Дбаючи про рентабельність і конкурентоспроможність нашої продукції, передусім треба зробити експертизу основних галузей економіки — видобувної промисловості, металургії та енергетики.

Відомо, що обсяги виробництва чорних металів в Україні встановлено з огляду на потреби колишнього Союзу. Через це вони мало не вдвічі перевищують потреби самої України. В галузі застаріло не тільки чимало устаткування, а й технологій. І це згубно впливає на природу і людей.

А в Європі, Японії, Америці ще у сімдесяті роки перейшли на нову, російську, технологію одержання якісної сталі бездоменним шляхом, що дає можливість заощаджувати чимало енергії. Тож чи не час і нам, виконавши незалежну експертизу чорної металургії, вдатися до зупинки нерентабельних підприємств? Їх можна перепрофілювати так, як це зробили росіяни разом з німцями в Липецькій області.

Років через три, враховуючи національні потреби у сталі, разом з іноземцями поступово можна перевести всю галузь на екологічно чисті енергозбережні технології. Щоб зацікавити закордонних партнерів, треба влаштувати аукціони з продажу землі під нові підприємства на місці старих, з продажу демонтованого устаткування та матеріалів. Держава отримає валюту, заощадить вугілля, деревину, електроенергію. Поліпшиться стан природи.

Стане можливим калійне і буре вугілля перетворювати на газ, одержувати з нього дорогі хімпрепарати тощо. Такі технології використовують у США. Спалювати це вугілля так само невигідно, як і нафту. Тут знову слід потурбуватися про залучення іноземців. Щодо технології, не варто забувати про безпечний та малоенергоємний гідровидобуток вугілля.

І годі вже говорити про альтернативні джерела енергії. Чи не час усе це робити, коли маємо енергетичну кризу? І чому українські нафтовики й бурильники працюють на Півночі Росії, коли й у нас на узбережжі та шельфах Чорного і Азовського морів знайдено багато нафти й газу? Чому досі не ліквідовано низьковольтні лінії електропередач з величезними втратами електроенергії? Чому, як ніхто у світі, обігріваємо житло за допомогою трубопроводів, які втрачають мало не половину тепла? І ще багато інших «чому?»

Отже, настав час переглянути всю енергетичну політику. Та з цим чомусь не поспішають. Все залишається, як є. Кому це вигідно?

Владлен ФІЛІППОВ.

Прилуки
Чернігівської області.

Продиктовано в номер

У Криму ускладнюється передвиборча ситуація

Передвиборчий президентський марафон у Криму наближається до кінця. 12 січня ввечері претенденти на найвищу посаду в автономній республіці провели в прямому ефірі Кримського радіо дебати. Не було незалежного кандидата, Голови ВР Криму Миколи Багрова. Повторивши основні положення своїх передвиборчих платформ, кандидати поскаржились на те, що боротьба за президентське крісло проходить у нервових умовах.

За п'ятнадцять хвилин до закінчення дебатів по вікнах будинку першого секретаря республіканського комітету Комуністичної партії Криму, кандидата у президенти Республіки Крим Леоніда Грача стріляли невідомі. Одна куля влучила у письмовий стіл. На щастя, ніхто із домашніх не постраждав (просто нікого не було вдома). Обставини інциденту з'ясовує міліція.

Тим часом рейтинг популярності кандидатів у президенти Республіки Крим, який проводять різного роду незалежні соціологи, останнім часом дещо змінився. Повновладними лідерами стали М.Багров і Л.Грач. Сьогодні за кожного з них готові проголосувати 30-31 відсоток виборців. Спостерігачі звертають увагу на те, що рейтинг Грача різко падає, тоді як підвищується рейтинг Багрова. Різко знизився рейтинг голови «Русской партии Крыма» Сергія Шувайкова. Перед Новим роком за нього готові були віддати свої голоси 23 відсотки виборців, сьогодні ж — близько одинадцяти. Що ж до голови Республіканської партії Криму Юрія Мєшкова, то рейтинг особливо не змінився: наприкінці грудня - 21%. 8 січня — 18, а сьогодні — трохи більше 20%..

Решта двоє кандидатів у президенти Республіки Крим — представник Президента України в Севастополі, заступник Голови ВР Криму Іван Єрмаков і голова об'єднання із семи фірм під спільною назвою «Росія» — Володимир Веркошанський поступаються своїм суперникам.

Бензин не вибухнув

Внаслідок халатності працівників Ухтинського нафтопереробного заводу на станції Шепетівка вилилось на колії 53 тонни бензину А-76. Тільки завдяки оперативності працівників міліції та пожежників на станції не сталося трагедії. Збитки через несправну залізничну цистерну становлять понад 600 мільйонів карбованців. По факту аварії прокуратурою ведеться слідство.

Зате дизпаливо розлилося

Внаслідок прориву продуктопроводу на Закарпатті поблизу курортного селища Поляна Свалявського району у потік Луг потрапило близько 2 тисяч літрів дизпалива. Через високий рівень води та бурхливу течію два уловлювачі не дали потрібного ефекту. Частина дизпалива потрапила в Латорицю, про що відразу повідомили природоохоронним органам Словаччини. В районі Чопа встановлено бонне устаткування, здійснюються роботи по очищенню ріки. Причини аварії з'ясовуються.

Три години мовчання

— саме таким чином донецькі школи провели акцію протесту проти зубожіння освіти. А на мітингу біля Донецької міськради вчителі не мовчали, вимагаючи, щоб рівень зарплати освітян був не меншим, ніж середня зарплата працівників промисловості.

Поправка

У матеріалі «Один у полі не воїн», надрукованому у номері від 11 січня ц.р., з вини редакції трапилася помилка. Перше речення третього абзацу слід читати так:«Насамкінець сесія заслухала клопотання прокурора області дати згоду на притягнення до кримінальної відповідальності народного депутата з П'ятихатського району, а також подання прокурора Придніпровської транспортної прокуратури на притягнення до відповідальності депутата з Васильківського району».

Редакція просить вибачення у прокурора Придніпровської транспортної прокуратури Володимира Рябчинського за ненавмисну помилку.

Зверніть увагу

Магніт достатку

Він був льотчиком. Але доля примусила зайнятися справами суто земними — спочатку конструюванням різноманітних пристроїв для вдосконалення тепловозів, а потім і пристроїв для вдосконалення механізмів не техногенних, а біологічних. Став Олександр Петрович Похвалітий допомагати селу. Хоча для вирішення аграрних проблем йому не обов'язково було з'являтися в полі чи на фермі, достатньо виявилося своєї «залізної» лабораторії.

У луганському інституті «Дніпропромтеплиця» Похвалітий керував групою по впровадженню нової техніки. Групі, зокрема, було доручено удосконалити дощувальні установки, які б поліпшували мікроклімат теплиць. Олександр Петрович дійшов до важливого висновку: мікроклімат формує не техніка, а самі рослини. Взявся зробити так, щоб людям у теплиці краще працювалося, а рослинам у теплиці краще рослося. Незабаром одержав авторське свідоцтво про винахід приладу для вимірювання водяних крапель. Мікроклімат у теплиці якраз і залежить від розміру крапель, що розбризкуються при поливі, від параметрів туманоутворюючих речовин. Новий прилад зацікавив і закордонних і радянських учених. Впровадити туманоутворюючу установку його запрошували з Криму, Кисловодська, Середньої Азії... До всіх їздив, нікому не відмовляв.

Далі Олександр Петрович потрапляє на Луганську обласну науково-дослідну сільськогосподарську станцію. Його, як і раніше, хвилює, як надати можливість рослинам впливати на умови власного проживання. Працював разом з місцевим академіком Анатолієм Михайловичем Шевченком, відомим по виведенню нового сорту неосипного гороху, що удостоївся міжнародних премій, зі Світланою Костянтинівною Кириленко, яка тоді займалася проблемами мутогенезу рослин. Саме Світлані Костянтинівні і запропонував Похвалітий подіяти на насіння рослин магнітними імпульсами.

«Я сконструював малесеньку установку, почав обробляти насіння гороху буквально по одній горошині. Незабаром переконався, що на магнітне опромінення більше реагує не насіння, а вже пагінці».

Далі пішли досліди як досліди. Оброблене насіння чи проростки висівалося поряд із звичайним, виконувалися заміри рослин у різних фазах розвитку, урожайності. У 1993 році на полі радгоспу «Ударник» Лутугинського району було висіяне насіння різних польових культур, оброблене в комбінаційному магнітному полі. Схожість ярого ячменю була на 17—22 проценти вищою порівняно з контролем, сходи з'явилися на 7—9 днів раніше. Що конче важливо: «Енергія росту дослідних рослин значно перевищувала контроль, що дозволило їм конкурувати з бур'янами і дати можливість обійтися без використання гербіцидів».

Урожайність екологічно чистого ячменю виявилася на 35—37 процентів вищою, аніж на сусідніх ділянках. Обнадійливі результати зафіксовані і при вирощуванні опроміненого вівса, соняшника, неосипного гороху.

Воістину фантастичні результати дає використання магнітної установки при обробці сперми сільськогосподарських тварин. Попередні результати показали, що сперма активізується сильніше, ніж рослини в ... 10 тисяч разів!

На «Пристрій для обробки біологічних об'єктів» Похвалітий одержав авторське свідоцтво про винахід. На вигляд цей прилад дуже простий: труба, навколо якої два індуктори, подаються імпульсні струми через випрямлювач із мережі, в трубу засипається насіння. Треба тільки знати дози струму на кожний вид рослин.

«Дія полів одного об'єкта на інші давно відома, — думка Похвалітого. — Недарма ж стародавні майя перед посівними роботами носили мішечки з насінням біля власного тіла. І схожість, і урожайність завдяки цьому поліпшувалися. У майя не було альтернативного варіанту, як підзарядити рослини. У нас він є. Ми можемо керувати цією підзарядкою, дозувати її». То чому б широко не впроваджувати методику Похвалітого?

А не впроваджуємо ж! «Тут мені майже ніхто не вірить, не підтримує, — скаржиться Похвалітий. — В Росії зовсім інше ставлення, звідти надходять заманливі пропозиції, з якими важко не погодитись...»

Анатолій КОБЕЛЬНЮК.

Луганськ.

Луцьк — вікно в Україну

Проекти

Фірма «Світ» і спільне підприємство «Едам-Світ», які очолюють Борис Грінберг та Олексій Левченко, створені для того, щоб мати матеріальну можливість проводити у Луцьку Всеукраїнські фестивалі авторської пісні та співаної поезії «Оберіг», про які сьогодні знає весь мистецький світ України. Адже ці грандіозні фестивальні дійства не фінансуються жодними державними структурами, хоч збирають під своє творче крило співаків з усієї країни і зарубіжжя. Все це потребує великих коштів, наприклад, на п'ятому фестивалі, що проходив у Луцьку в жовтні минулого року, крім співаків, музикознавців та композиторів, були присутні мистецтвознавці, художники, поети, політологи, скульптори, філософи. І вперше тут було реалізовано проект «Лабіринт», метою якого стала спроба розглянути прийоми герметизму в різних ділянках творчості — музиці, слові, малярстві...

До проведення шостого пісенного свята «Оберіг-94» ще далеко. Але його незмінний директор Олексій Левченко вже сьогодні виношує нові ідеї, плани, якими охоче поділився:

—Перед кожним фестивалем виникає проблема, де взяти кошти. Якось всі ці роки ми самі справлялися з фінансуванням «Оберегу». Недавно в Замостському воєводстві Польщі на ярмарку дізналися, що в їх проведенні беруть участь фірми, які охоче спонсорують місцеві фестивалі. Ця ідея сподобалася, і ми вирішили вперше на Волині проводити багатопрофільні міжнародні ярмарки. Адже Луцьк здавна був ярмарковим містом, куди з'їжджалися торгові люди з усіх країн Європи. Чому б не відродити цю традицію?

Є вже попередня згода на участь в міжнародному ярмарку, який відбудеться у Луцьку в березні 1994 року, фірм Польщі, Чехії, Словаччини, Німеччини, Угорщини та інших країн Європи. А взагалі проведемо на Волині шість ярмарків у 1994 році: у березні, травні, вересні, жовтні, листопаді і грудні. Хочемо це зробити на високому міжнародному рівні, а для цього вже закуплено спеціальне ярмаркове обладнання. Під час їх проведення у Луцьку запросимо зірок української естради, які дадуть концерти. Хочемо, щоб Луцьк став прикордонним центром проведення великих міжнародних ярмарків в Україні, як і проведення фестивалів «Оберіг».

Богдан БЕРЕКЕТА.

Коротко

Є попит на опит

Газета Вінницької обласної адміністрації «Подолія» провела соціологічне опитування своїх читачів з цілого ряду проблем. Як засвідчує часопис, на запитання «Назвіть чоловіка року» однакову кількість голосів набрали Президент Леонід Кравчук та екс-прем'єр Леонід Кучма. Другу сходинку посів спікер парламенту Іван Плющ. Жінкою року вінничани назвали Ларису Скорик. А жертвою року назвали народ. Невдачею року — урядові реформи, скандалом року — звільнення з посади заступника представника Президента в області В.Легуна, злочином року — діяльність агромафії, запитанням року — коли все це скінчиться? У питанні «Щасливчик року» однакову кількість очок набрали Кравчук та Жириновський.

Михайло ВАСИЛАШКО.
Мал. Олександра ЮРЧИКА.

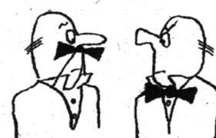

Нафту вантажте бочками

На кінець 1993 року у складі торгового флоту України, за даними департаменту морського й річкового флоту міністерства транспорту, налічується 1566 суден сумарним дедвейтом 5351572 реєстрових тонн. Протягом минулого року склад флоту збільшився на п'ять одиниць, проте сумарний дедвейт зменшився майже на сто тисяч тонн. За прогнозом департаменту, в 1994 році флот поповниться сімома суднами, сумарний дедвейт яких оцінюється в 90 тис. тонн.

У складі українського торгового флоту сьогодні тільки шість танкерів сумарним дедвейтом 43712 реєстрових тонн. Поповнення танкерного тоннажу в 1994 році департамент морського і річкового флоту не передбачає.

Транспрес.

Ювілеї

Черкащині — 40 років

Одна з наймолодших областей України відзначила сорокаріччя свого утворення без будь-яких урочистостей. Лиш громадсько-політична газета «Черкаський край» на основі звіту обласного статистичного управління спробувала підбити підсумки круглої дати. У коментарі, зокрема, зазначено, що економічні показники області у промисловому та сільськогосподарському виробництвах значно зросли за цей період. У соціальному плані жителі області стали жити незрівнянно краще, ніж у 1954 році. Однак з демографією стало гірше. Населення щодалі урбанізується. Селян стало удвоє менше, городян утроє більше. В рік утворення області на 1000 чоловік народжувалося 18,5, помирало 8,2 чоловіка, а нині цей показник відповідно по 11,0 і 16,6.

Змінився національний склад області. Удвоє зменшилася кількість євреїв, менше у процентному відношенні стало й українців. Росіян збільшилося у 1,8 раза.

Отже, констатував «Черкаський край», статистика свідчить про далеко не кращі зміни у нашому житті. Однак самі черкащани мають більш оптимістичний настрій, ніж ця сувора пані...

Лідія ТИТАРЕНКО.

Пам'ять

Няня буковинського Орфея

Пішла з життя людина, чиє ім'я мало що говорить широкому загалові. Вона не мала ні звань, ні нагород. Померла звичайна буковинська жінка Магдалина Порфирівна Колотилюк. Так склалася її доля, що вона до кінця віку жила в чужій сім'ї, не маючи власної. Але в цій родині явився на світ лицар української естради, композитор Володимир Івасюк.

З перших днів життя Магдалина Порфирівна була його нянею. Це на її казках і піснях виколисувався майбутній талант. Фольклорною криницею називали Магдалину Порфирівну в цій інтелігентській сім'ї. Багато оповідок з уст мудрої жінки записав і видав батько композитора, український письменник Михайло Івасюк.

На скрижалях історії залишилося ім'я няні Пушкіна. Гідна пошанівку і ця жінка.

Поховали Магдалину Порфирівну в Кіцмані, містечку, в якому народився її талановитий вихованець. Такою була остання воля небіжчиці.

Василь БАБУХ.

Чернівецька область.

Реалії

Пацюки втекли першими

В шахтах, особливо вугільних, пацюків завжди сила-силенна, як їх не труять. А ось в шахтах Західного Донбасу вони раптом зникли — всі залишили підземні виробки і піднялися на-гора.

Чи не віщування це якогось неминучого лиха? Адже у морі, як відомо, саме пацюки першими залишають корабель, приречений до загибелі... Місцеві знавці пояснюють явище прозаїчніше: шахтарі нині беруть у вибої значно скромніші сніданки і недоїдків після себе не залишають.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Дніпропетровська область.

НЕ ПРОСПІВАЛИ ПІВНЕМ, СОБАКОЮ НЕ ЗАВИЮТЬ

Рік, що минув, був не з легких для жителів Литви. Не поскупився він і на різні події як у політичному, так і в економічному плані.

Почався рік досить знаменно — президентськими виборами. Протягом двох місяців два основних претенденти С.Лозорайтіс та А.Бразаускас (не рахуючи тих, кого відсіяли в ході передвиборної кампанії) вели наполегливу боротьбу за владу. Тут же відбулася зміна уряду — новим прем'єром, шостим від дня встановлення незалежності, став А.Шлежявічус.

Новому керівництву країни важко було позаздрити в ці миті. Йому дісталась у спадщину економіка в жалюгідному стані, повністю зруйноване сільське господарство та безліч натягнутих, немов пружина, питань у сфері політики. Одні з них так і не знайшли свого остаточного рішення, їх належить довести до кінця в майбутньому, інші вдалося розв'язати повністю. Так, приміром, унаслідок тривалих і нелегких переговорів з Росією на кінець літа російські війська все ж залишили територію литовської держави.

Звісно ж, до розв'язаних цього року питань належить впровадження національної валюти — літа. Не можна сказати, що цей крок одразу розставив усе по своїх місцях у досить занедбаній за роки безладдя економіці країни. Та головного вдалося досягти — літ відносно стабільний. Слід відзначити, що за весь час свого недовгого поки що існування він показав себе досить надійною грошовою одиницею. Його курс стосовно долара за останні 3-4 місяці — приблизно 4:1. Щоправда, дехто із спритних ділків, які збивають капітал на різкому падінні, а потім зростанні літа, розраховував на те, що у вересні з приїздом до Литви папи римського та напливом сюди віруючих з капіталістичних країн долар значно подешевшає і їм вдасться на цьому добряче заробити. На жаль, їхні розрахунки не справдилися. Наплив прочан виявився далебі не таким масовим, як очікували, і співвідношення літа й долара практично не змінилося.

А приготування на той час були воістину пишними. З держказни було виділено величезні кошти. Щоправда, високі службові особи всіляко намагалися обійти мовчанкою цей делікатний бік питання, та хіба можна приховати від доскіпливих журналістів таку «дрібницю». Вони й повідомили громадськість, що цей візит обійшовся не багато не мало в півтора мільйона доларів. Та й сама громадськість, рядові платники податків, з чийого й без того худого гаманця поповнювалася держказна, не забарилися відчути на собі всі наслідки такого царственого жесту. Не встиг високий гість від'їхати з Литви до Латвії, як ціни помітно «заворушилися» — подорожчали продукти харчування, квартплата, газ, інші послуги. Латиші, до речі, виявилися реалістичнішими. Вони не стали в черговий раз дірявити держбюджет, який у посткомуністичних країнах, як правило, нагадує криловську «охрімову свитку» — усі витрати щодо гідної зустрічі високого гостя оплатила церква.

Ясна річ, не тільки такі неординарні події минулого року змусили рядових громадян, які становлять переважну більшість, тугіше затягувати паски. Час від часу на обивателів накочувалися різні скандали та скандальчики, де гроші й політика тісно перепліталися.

Виплила, наприклад, історія з неякісними літами, коли на їхнє виробництво було витрачено мільйонні суми доларами, а натомість одержали папірці, що їх підробити не становить великих зусиль навіть для другорічника середньої школи... Не встигли вгамуватися пристрасті з літами, як спалахнули нові — цього разу через литовські паспорти, також низької якості. І знову величезні суми було пущено на вітер, зате на кінець року більша частина населення змінила червоні «серпасті й молоткасті» на литовські паспорти. Як то кажуть, скнара платить двічі, та знову ж таки — з чиєї кишені?

Та поки людина живе — вона сподівається. Сподівається на те, що з роком, який минув, зникне хоча б незначна частина проблем і щось почне змінюватися на краще. Адже хоч як важко було цього року, а жителі країни зимують у теплих квартирах, у кранах постійно тече гаряча вода, про що вони з ностальгією мріяли більшу частину 1992 року. Обивателі вже не сахаються від телебачення й радіо, як позаминулого року, коли безперестану повідомляли про подорожчання того чи іншого, коли тодішні лансбергісти лякали то загрозою зі Сходу, то змовою всередині країни.

Минулий рік півня, за східним календарем, безумовно, відзначався певною стабільністю — як у політиці, так і в економіці. І хочеться сподіватися, що рік собаки, який настав, не змусить завити, проклинаючи «це собаче життя», а принесе з собою іскорку оптимізму і віри.

Надія ДОРОНІНА.

На знімку: не заростає стежка до могил героїв, які полягли за свободу Литви.

Панорама

Обережно: дезинформація!

Не все надруковане — достовірна реклама

Шахрайство, як легкий шлях до чужої кишені, за всіх часів приваблював «джентльменів удачі». І сьогоднішньої нелегкої пори шахраїв різних мастей і рівнів не поменшало. Скоріше навпаки, доморощені, вони пнуться на міжнародну арену.

Так, у деяких українських газетах з'явилися повідомлення про можливість працевлаштування на нафтових свердловинах у Норвегії. Рекламодавці пропонують бажаючим перевести певну суму грошей на спеціальний рахунок у банку, щоб отримати подальшу інформацію щодо роботи.

Редакція звернулася за роз'ясненнями в посольство Норвегії в Україні. Звідти надійшла офіційна відповідь, що пропозиції щодо працевлаштування не відповідають дійсності. Немає жодних можливостей, зазначено у ній, для роботи українських громадян на нафтових свердловинах у Норвегії.

ЦІНИ ДОЛАЮТЬ ОСТАННІЙ ОПЛОТ

У сусідів

Придністров'я, що тривалий час утримувало «соціальну парасольку» над товарами першої потреби та продуктами, змушене було нарешті піти на підвищення цін.

Якщо раніше хліб тут коштував 23 рублі, то тепер 100-120. За кілограм м'яса придністровці платитимуть від 5 до 7 тисяч рублів. У середньому в регіоні ціни зросли в 4-5 разів. Хоча зарплату в бюджетних організаціях і пенсії у середньому підвищено в 1,6 раза. А мінімальна заробітна плата становить 17 тисяч радянських рублів.

Світлана ЧАЛА.
Кишинів.

Із «гарячих» точок

ЕМБАРГО НЕ ДІЄ НА ТОРГІВЛЮ СУСІДІВ

Кілька тижнів тому представники ворожих сторін в Боснії зустрілися в Женеві і домовилися безперешкодно пропускати гуманітарні конвої через контрольовані ними території. Бо, на думку прес-секретаря держдепартаменту США Майкла Маккері, взимку в екс-Югославії від голоду, холоду, хвороб може загинути чотири мільйони людей. Спільні дослідження ООН та США свідчать, що тільки в Боснії, можливо, помре 3 мільйони чоловік, якщо їх залишити напризволяще.

Тож боснійці можуть розраховувати на якусь допомогу міжнародних організацій. А що робити, скажімо, сербам і чорногорцям, на яких тисне тягар ембарго? Як вважає белградська газета «Політика», щодня 50 тисяч сербів відвідують сусідні країни — Угорщину, Румунію, Македонію та Болгарію, скуповуючи там товару на три мільйони доларів. «Треба ж якось жити, — сказала одна із сербок репортерові софійського радіо. — Ми тут купуємо продукти, бо в нас все дорого». І таких, як вони, — більшість. Митники дивляться на них крізь пальці. Подейкують, що спокій на румунській митниці гарантує один «бутерброд»: два блоки «Мальборо» і пляшка віскі між ними. «А що робити?» — каже Деян Спасін із сербського містечка Вершак. — Як гінеколог я отримую 15 доларів на місяць, а прибуток від контрабанди пальним — 500 доларів». Нині в Белграді літр бензину коштує три марки (в Софії — менш як одну марку).

Офіційно сусіди Сербії та Чорногорії приєдналися до ембарго і чітко його дотримують. В усякому разі спостерігачі ООН, розміщені на кордоні, не мають до них жодних претензій. Інша річ, коли якась жіночка перевозить через кордон дві пляшки олії чи каністру бензину. Із сусідом треба жити в злагоді, кажуть болгари. Бо хтозна, як воно буде завтра на неспокійному півострові.

Василь ЖУКІВСЬКИЙ.
Софія.

Продиктовано в номер

Терміново потребуємо інвестицій

За ініціативою виконуючого обов'язки прем'єр-міністра України Ю. Звягільського відбулася його зустріч з послом США в нашій державі У. Міллером. Сторони обговорили питання розвитку економічного співробітництва і, зокрема, активнішого залучення в Україну американських інвестицій. Посол був поінформований про хід реформ, а також про перспективи розвитку економіки на найближчі роки. У бесіді взяв участь заступник міністра закордонних справ України О. Макаренко.

Диявольські забави

Триває наступ військ Азербайджану майже на усій ділянці вірмено-азербайджанського фронту. Як повідомив представник прес-служби штабу армії НКР, вірменські формування відбили всі атаки азербайджанських загонів і, маневруючи, оточили один з них неподалік села Акоп на півночі Мардакертського району. Штурмовики військово- повітряних сил Азербайджану бомбардували Степанакерт. За останні два дні з обох сторін загинуло понад 300 чоловік.

Прислухаються до думки Пекіна

Париж і Пекін вирішили відновити «відносини дружби і співробітництва». Про це йдеться в спільному китайсько-французькому комюніке за підсумками перебування в КНР спеціального представника прем'єра Франції Ж. Фрідмана. Документом передбачена активізація політичних консультацій. Ж. Фрідман на зустрічі з главою китайського зовнішньополітичного відомства заявив, що Франція прислухається до думки Пекіна і відмовиться від участі в програмі модернізації оборони Тайваню. Він також наголосив, що Париж «визнає уряд КНР законною владою усього Китаю, а Тайвань — його складова».

Готуються до протистояння

У Душанбе та інших містах Таджикистану до 8 червня 1994 року зберігатиметься режим надзвичайного стану. Таке рішення прийняла Президія Верховної Ради країни. Це зроблено з метою подальшої стабілізації ситуації, забезпечення законності, правопорядку і безпеки громадян.
Тим часом стало відомо, що загони опозиційних сил, які базуються в горах Паміру, готуються до широкомасштабного весняного наступу.

Просунулися вперед

Досягнуто деякого прогресу на переговорах щодо врегулювання ситуації в Анголі, які тривають між представниками ангольського уряду та угруповання УНІТА в замбійській столиці. Сторони узгодили принципи комплектування майбутніх сил поліції. УНІТА також наполягає на одержанні низки ключових міністерських посад, реорганізації урядових засобів масової інформації. Уряд в свою чергу вимагає визнання опозицією результатів виборів і основних положень мирних домовленостей 1991 року.

Все залежить від реформ

«Незважаючи на існуючі труднощі, Білорусь перебуває на правильному шляху. Успіхи в економіці й вихід з кризи багато в чому залежать від демократичних перетворень у державі», — так охарактеризувала нинішню ситуацію в республіці глава делегації Європарламенту з співробітництва з країнами СНД М. Хофф, яка прибула до Мінська. На зустрічі з першим заступником Голови Верховної Ради В. Кузнецовим пані Хофф зазначила, що мета візиту — знайомство з політичною і економічною ситуацією в республіці, розширення існуючих контактів між Європарламентом і Білоруссю.

За повідомленнями наших власних кореспондентів та зарубіжних інформагентств.

«Мерседесам» допомагаємо. А рідному транспорту?

Нотатки зі спільного засідання колегій столичної адміністрації, міністерств: транспорту, промисловості, машинобудування, військово-промислового комплексу та конверсії.

Такого ще не було. Аж три колегії провідних українських міністерств прибули в гості до Київської міської адміністрації, щоб разом вирішити, як далі бути з розвитком столичного транспорту, що зробити, аби кияни не знали клопоту з метро, трамваями, автобусами, тролейбусами.

І хоч основний доповідач перший заступник представника Президента України в Києві Іван Данькевич повідомив приємну новину, що спад перевезення людей в місті зупинився, у подальшому вся розмова велася в критичному тоні. Адже з усіх видів транспорту тільки метро працює безперебійно, хоч і там є серйозні проблеми. Решта діє сяк-так. Через брак запчастин сотні автобусів, трамваїв, тролейбусів простоюють. Львівські автобуси за можливостями і еколого-економічними характеристиками значно поступаються «Ікарусам», а тих через брак валюти останнім часом не закуповують. Електротранспорт теж не поповнюється новинками. А людям — хоч стій, хоч плач.

Часті простої транспортної техніки відчутно б'ють по кишенях водіїв, і ті кидають напризволяще обшарпані штурвали, ідуть на заробітки до ближнього зарубіжжя.

То що ж робити? Як вибратися з цього лабіринту проблем? На думку й І.Данькевича, і міністра транспорту України О.Климпуша, і представника Президента Л.Косаківського, і багатьох інших, нам нічого не залишається, як, по-перше, взятися за випуск власних українських автобусів, трамваїв і тролейбусів. Проектні зразки цих машин затверджено, вони відповідають сучасним вимогам, отже, їх потрібно швидко запускати в серію. По-друге, на київських та інших підприємствах потрібно налагодити випуск запасних деталей до техніки, що простоює. Було наведено цікавий приклад. На заводі «Трактородеталь» успішно випускають запчастини до «Мерседесів», у той час як до автобусів чи тролейбусів у них руки не доходять. То, може, одержавши державне замовлення, взялися б на заводах і за це діло?

Це в столиці, де, за словами Ореста Климпуша, здійснюють десять процентів усіх пасажирських перевезень. А що ж тоді коїться в інших, менших містах? Потрібна, підкреслювали на спільному засіданні колегій, державна програма розвитку міського транспорту, бо нам, крім самих себе, ні на кого сподіватись. А можливостей для цього — скільки хочеш.

Але чому в засіданні, де в основному говорилося про київські транспортні негаразди, брали участь шановані міністерства? Тут разом зі столичною адміністрацією, головами окремих постійних комісій Київради і згаданими вже міністерствами відпрацьовувалася модель транспортного забезпечення міст усієї України. Адже в Дніпропетровську, як відомо, почали випускати новітні тролейбуси, в Луганську — трамваї, у Львові — більш сучасні автобуси. Готують державну програму з випуску вагонів метрополітену. І поряд з цим, зрозуміло — запчастини до наявних транспортних засобів.

Як зазначали, підбиваючи підсумки сказаного й зробленого, Л.Косаківський, О.Климпуш та інші, це — добрий досвід і вдалий експеримент — через призму проблем окремого міста розглядати загальнодержавні проблеми.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

Право

Щоб боротися, треба знати, з ким

Актуальність боротьби зі злочинністю в нашій державі поступово відтісняє на друге місце такі явища, як екологічні катастрофи, технократично-психологічні травми людей, незабезпеченість харчами та інші. А саме захищеність особи, її гідність виступає на перший план. Наприклад, під час вивчення громадської думки в Києві з'ясувалося, що вдома неспокійно почуваються 57,9, а на вулиці — 79,1 відсотка громадян. Це одне з підтверджень нагальності вивчення питання, пошуку впливових заходів для заспокоєння людей, спрямування їхньої енергії на створення благ, потрібних суспільству, замість нагнітання негативізму, який заполонив ідеологічну порожнечу. Чому сталося так, що люди бояться одне одного і здебільшого взагалі втратили почуття захищеності з боку держави?

Проблема злочинності, звичайно, не нова. Але успіх у боротьбі з нею багато в чому залежить від законодавства. А що ми покинули розбудову нової незалежної демократичної України, то й відповідні законодавчі акти мають бути спрямовані передусім на захист особистості. Настав час відходити від революційної доцільності, якою досі керуються в наших адміорганах. І тут Верховній Раді, як то кажуть, всі карти в руки.

Реформа кримінального права, виправної системи, яка передбачалася ще 1985 року, невиправдано затягнулася. Невизначеність кримінальної політики в основі — понять, принципів, форм впливу — призводить до того, що науковий потенціал працює без чіткого спрямування, практична робота правоохоронних органів через «латання законів» пробуксовує, а громадяни, юридичні особи взагалі мало знають про зміни в законодавстві й порушують його. Такий підхід і створює вакуум, у якому немає впливу держави на громадян, регулювання відносин у сфері кримінально-правового захисту.

Тому потрібно спершу розробити саму концепцію кримінально-правової політики нашої держави. Особливих труднощів тут не бачу, бо науковий потенціал для розроблення стратегічного напряму у нас є: Київський університет імені Тараса Шевченка, Українська юридична академія в Харкові, Українська академія внутрішніх справ, державні університети Одеси, Львова та деякі інші. Бажано було б, щоб замовлення і фінансування цієї роботи здійснював саме законодавчий орган. Це вигідно з двох причин: роботу буде зроблено професійно, на високому науковому рівні, і, по-друге, це сприятиме закріпленню наукових кадрів, поповненню їх молоддю, яка з часом стане ядром наукового потенціалу, працюватиме над удосконаленням законодавства.

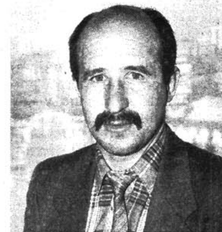

Нині, коли не маємо чіткої концепції кримінальної політики, а також виправно-каральної політики впливу на правопорушників, застарілі форми роботи по суті не є перепоною для зростання злочинності, особливо серед молоді. Концепція кримінальної політики могла б передбачити попереджально-профілактичну роботу; розкриття та розслідування злочинів; вплив системи заходів щодо правопорушника, їхню соціальну адаптацію після відбуття покарання.

Чому саме тепер треба звернути увагу на першочерговість проблеми попередження і профілактики? Мабуть, не тому, що автор стоїть на цих засадах особисто, а тому, що вкладені кошти в профілактику завжди себе окуповують. Особливо це стосується напрямів роботи щодо попередження правопорушень серед молоді, адже саме вона — майбутнє держави. І якщо не вживемо заходів сьогодні, то нас у майбутньому поглине хвиля злочинності, бо за статистикою чисельність правопорушень серед неповнолітніх зростає.

Саме тому слід навчитися працювати в нових умовах з молоддю, створювати центри соціальної адаптації, утворювати інші формування, які могли б робити все, щоб навчити молоду людину зберегти себе для суспільства як особистість. Посіємо добро — його пожнемо, не посіємо — будемо збирати те, що засівалося до нас і без нас.

Другим напрямом роботи має стати внесення змін до процесуального права. Бо саме тепер внаслідок дії старих форм і напрямів карального принципу працівники завалені справами про дрібні злочини, які можна було б віднести до кримінальних проступків. Це дало б можливість вивільнити слідчих, дізнавачів для розслідування тяжких і небезпечних для суспільства злочинів. Бажано вивчити також коефіцієнт корисної дії працівників правоохоронної системи, розглянути співвідношення бюрократично-канцелярського апарату до тих, хто безпосередньо розкриває злочини, розслідує кримінальні справи. За моїм дослідженням, на одного безпосереднього виконавця припадає 8 контролерів. Ось вам і резерв для посилення й поліпшення роботи.

Третій напрям пов'язаний з двома першими і стосується впливу на правопорушника, його соціальну адаптацію. На жаль, умови, починаючи із затримання громадянина і аж до тюрми чи колонії, далекі від людських. Зателефонувати додому затриманому за адмінпорушення, наприклад, не дозволяють, бесід з юристом, психологом, невропсихологом, психіатром не влаштовують. Знайти оперативно адвоката для звинуваченого майже неможливо, а чергового адвоката для захисту того, кому законом це передбачено, — ще більша проблема. Наприклад, затримали вночі за вбивство. А якщо це помилка і страждатиме невинний? У той же час злочинець розгулюватиме на волі. Про які ж тоді гарантії з боку держави щодо захисту її громадян можна говорити.

Нагальною проблемою стала соціальна адаптація молоді. Ні в школі, ні в сім'ї до складнощів життя її не готують. Бо звідки ж беруться малолітні жебраки, наркомани, повії? Вони — породження нашого «гуманного», а не інопланетного суспільства. Тож усілякої підтримки й поширення заслуговує починання Київського головного управління внутрішніх справ щодо створення першого центру для таких дітей. Треба робити все, щоб дати шанс тим, хто хоче стати повноправним членом суспільства, а не відштовхувати, що рівнозначно спрямуванню на скоєння нових злочинів.

Тому нині потрібно створювати власну концепцію кримінально правової політики, де права особи були б визнані за вищу цінність, яка перебуває під захистом держави. Але при цьому спершу слід визначитися, за кого і за що ми будемо боротися.

Анатолій МАЦКО,
науковий співробітник Української академії внутрішніх справ.

Соціальний зріз

Жила-була баба Варка...

Востаннє кілька днів тому вісімдесятилітня баба Варка попросила в сусідки Люби молочка. Довго-довго стояла на холоді біля паркану, а потім поволі потупцювала до ганку. Так ніби й не хотіла повертатися в нетоплену хату. За годину сусідка попоралася, наповнила щойно здоєним літровий слоїк і пішла до старої. Відчинила кімнатні двері й жахнулася. Лежить баба у пальті й валянках на розстеленім ліжку й ледве дихає. З холодної грубки виглядають трохи підпалені дрова, видать, збиралася баба топити, та не змогла. У відрі і кухлях вода замерзла, аж видулась. Поки Люба розпалювала, бігала дзвонити дочці, віддала баба Варка Богові душу. Мабуть, замерзла або від голоду, казали в Млинку, бо сама не могла вже ні їсти зварити, ні в хаті витопити.

Дехто може подумати, що спеціально згущую фарби, описуючи випадок, що стався в Онуфріївському районі. Ой, мабуть, ні, бо ж недарма заступник глави облдержадміністрації Віталій Смаглюк повідомив, що «проробляється питання використати табори відпочинку дітей, будинки для старих для створення міжрайонних центрів, щоб поселити туди одиноких сільських пенсіонерів на зиму та забезпечити їх харчами». Тих будинків, згідно із затвердженою ще в 1989 році програмою «Турбота і милосердя», мало бути аж 49. А в перспективі планувалося облаштувати їх майже в кожному селі. Як здогадуєтесь, життя внесло свої корективи. Із наміченої кількості на жовтень 1993 року діяло 33 колгоспні будинки-інтернати на 455 місць, а жило в них 217 немічних пенсіонерів.

Бабі Варці, вважайте, не пощастило, хоча за декілька кілометрів, у сусідній Куцеволівці, є прекрасно обладнаний будинок для старих. Та він єдиний на весь район. Жила б вона в Олександрівському, де їх аж сім, у Долинському, де п'ять, чи в Знам'янському районах, може, ще не один рік милувалася б на світ божий. А у Вільшанському районі?

— Був я там позавчора, — ділився враженнями голова обкому профспілки працівників агропромислового комплексу Сергій Крамаренко, — так там з двох будинків жоден не діє. В одному з сіл його працівниця просто ходить по хатах, відвідує немічних. Прибере, хліба купить та тільки й того. Може, через брак коштів для утримання чи з інших причин, але людей в тих будинках немає.

До честі обкому профспілки, тут ще з літа вдарили на сполох, ніби передчуваючи зимову скруту. Пробували допомогти, та тільки не всі до їхнього голосу прислухалися. А зараз обком профспілки «на мілині». Розгорілася міжбанківська «війна», і профспілки навіть власні гроші не можуть взяти, щоб виплатити допомогу дітям-сиротам. Та все ж рук не опускають. Адже в області пенсіонерів-селян 40 тисяч і про кожного треба потурбуватися. Дехто з них працює, а більшість живе із пенсії та присадибного господарства. І коли дітей немає поруч, хто про це подбає, щоб і город зорати вчасно, і дрова та вугілля заготовити на зиму? Звісно, клопочуться сільські Ради, але й їхні можливості обмежені. Ось і доводиться сільським профспілковим комітетам підставляти своє плече. Просять правління колективних сільськогосподарських підприємств та асоціацій транспорт виділити безплатно для завезення палива, трактора, щоб городи виорати. А оце з нинішнього року почали сільради із земель запасу виділяти по один-два гектари для спільних городів, турбуються, щоб і пенсіонерів тут не обійшли та ще й обробили землю, посіяли і зібрали для них безплатно. Добре ця справа поставлена в Устинівському, Знам'янському, Компаніївському районах. А у вже згаданому Вільшанському, в колгоспі «Аврора», який очолює Василь Шикіта, а головою профкому — Євген Воровський, пішли ще далі. Нещодавно ввели в дію сільську пекарню. І не тільки працюючим колгоспникам продають свіжий хліб удвічі дешевше, ніж у магазині, а обладнали воза з будкою і розвозять двічі на тиждень кожному пенсіонерові по паляниці.

У багатьох господарствах області дбають про своїх ветеранів, допомагають з харчами. Олію, борошно, крупи, м'ясо виписують щомісяця по доступній ціні і в скрутну годину допомагають.

Життя є життям, помирають пенсіонери. Зараз, щоб придбати домовину, треба не менш як мільйон. В одному кіровоградському магазині ритуальних послуг сказали, що вже кілька місяців домовинами не торгують: немає дощок. А в селі й магазинів такого профілю немає. Отож кожний похорон здебільшого лягає на плечі колгоспів. Вони й яму викопають, і транспорт виділять, і поминальний обід влаштувати допоможуть. Адже трудилася вік людина біля землі — як же її не провести в останню путь?

А живі думають про живе. Профспілки дбають про оздоровлення, забезпечують ветеранів путівками в санаторії та будинки відпочинку. Щоправда, останнім часом робити це стає усе важче. Через уже згадувану міжбанківську «війну» Кіровоградський обком профспілки АПК навіть не може оренду сплатити за місця в санаторії в Трускавці. Цілком вірогідно, що в недалекому майбутньому і посилати людей з області на лікування буде нікуди. Про це треба думати керівникам уряду, видаючи циркуляри про припинення кредитування та обмеження платежів. Постраждають не лише підприємства, а й живі люди, які все своє здоров'я віддали суспільству, а на старості змушені доживати віку жебраками.

Микола ВОЛОК.
Кіровоградська область.

Призначення

ЗМІНА ВАХТИ біля штурвалу «Динамо»

Напередодні Нового року 53-річний Йожеф Сабо, який свого часу зіграв у складі київського «Динамо» в першостях колишнього Союзу 246 матчів, забив 42 м'ячі, став головним тренером цього клубу...

— Навколо вашого призначення точилося чимало розмов. А як було насправді?

— Був у відпустці, коли дізнався про те, що Михайло Фоменко подав заяву про відставку. Я ж на пропозицію очолити команду зголосився не одразу. Адже реально усвідомлював величезну відповідальність і водночас складність бути тренером такого уславленого клубу. «Динамо» (Київ) — не Бориспіль, не Луцьк, а команда номер один в Україні, яку знають у всьому світі. І так буде, переконаний, ще дуже довго.

— Але у світі, як ви кажете, знають не нинішню, а ту, яку очолювали Лобановський з Базилевичем, а потім і сам Валерій Васильович...

— Воно, звичайно, так, але імідж клубу створено. І нинішній склад прагне до європейських вершин. Але як це зробити, то це вже наша спільна турбота. А поки, за традицією, перед нами стоїть завдання виграти чемпіонат країни. Втім, уже тепер слід думати й про турнір Ліги чемпіонів, який стартує у серпні.

— Колектив має всі умови для здійснення задуманого?

— Матеріальні — відмінні. Але, на жаль, до команди перейшли не всі гравці, яких бажав бачити.

— Не вистачило коштів на купівлю?

— Які там кошти! Федерація не дозволила переходити.

— То, напевно, вона керувалася регламентом про змагання?

— Як мені відомо, в більшості великих футбольних держав переходи під час перерв між колами чемпіонатів — річ природна і зрозуміла...

— На який термін підписали контракт з АТ «ФК «Динамо»?

— На три роки.

— І хто допомагатиме вам у роботі?

— Заслужені майстри спорту Анатолій Дем'яненко та Михайло Фоменко. Обидва — професіонали з великої літери. Відповідатимемо за все разом. Сподіваюся, що, як і за добрих старих часів, колишні динамівці, хоч би де мешкали і працювали, допомагатимуть рідному клубові. Однак з гіркотою скажу й про таке. Раніше киян на руках носили по всій Україні, вважали за національних героїв, а тепер, що ми бачимо? Якусь ненависть до команди. Чому?

— Як на мене, пояснити це можна так: раніше «Динамо» «било» Москву. Тому й мало всенародну любов. А тепер люди хочуть, щоб і їхні клуби були нагорі...

— То нехай здійснюють задумане, хто ж їм заважає? Нехай виділяють кошти, як ото Валерій Коротков у Рівному, купують «зірок» і крокують до вершин. При чому ж тут київське «Динамо»?

— Скажіть, будь ласка, які ваші тренерські концепції?

— Дисципліна — всьому голова, особливо ігрова. Враховуючи те, про що ми тільки-но говорили, наша команда має бути на три голови вище решти. Будемо ризикувати, пробувати нове, прогресивне, перевірятимемо варіанти гри, неодмінно посилимо атаку. Благо, що до Леоненка, Шкапенка, Топчієва, інших гравців атаки приєднався й найкращий бомбардир грузинського футболу Михайло Джишкаріані. Він, до речі, їздив на оглядини до Німеччини. Його там бажали бачити, але він обрав... київське «Динамо». Теж цікавий факт, гадаю.

Дуже хочемо, щоб глядачі ходили на наші матчі, особливо в Києві. Але потрібен час, терпіння. За один день сильний ансамбль не народиться. Моя найбільша мрія: створити жваву й мобільну середню лінію, яка вирішувала б усе. Так, до речі, траплялося за часів злетів нашого колективу.

— Ви були серед тих, хто підтримав Федерацію, коли збільшили вищу лігу до кількості 18 клубів. Чи не змінили власної думки?

— Життя завжди вносить корективи. Хто, скажіть, міг передбачити, що у нас, як і в більшості країн Європи, в листопаді лютуватимуть морози? А в грудні і тепер — плюсова температура і грай собі скільки завгодно. Все ж для нас найліпший, найоптимальніший варіант поки — 16 клубів у вищому дивізіоні. Адже влітку, за більшої кількості команд, ми позбавлені підготовчого періоду.

— То, може, краще повернутися до системи — весна—осінь?

— Ні. Нова система чемпіонату нас цілком влаштовує. Слід тільки все ретельно впорядкувати.

— З інформації, яку отримали в прес-службі клубу, дізналися, що перших два етапи підготовки проведете в німецькому Руйті та ОАЕ, а третій?

— Завершальний підготовчий цикл пройде з 16 лютого по 2 березня в Угорщині. Отримали запрошення будапештського «Ференцвароша» потренуватися і зіграти чотири товариські матчі. Щоправда, не будемо загадувати наперед, бо не виключено й інші варіанти...

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

До 50-річчя визволення України

КОЛКІВСЬКА РЕСПУБЛІКА

Як уже повідомляла наша газета, в старовинному містечку Колках на Волині відбулися урочистості, присвячені 50-річчю Колківської Республіки. Півстоліття тому території кількох районів Волині і Рівненщини з травня по листопад 1943 року були звільнені підрозділами УПА з-під контролю німецької адміністрації, а містечко Колки на деякий час стало своєрідною столицею самостійної України, в якому перебували політичний та військовий провід ОУН-УПА, адміністративні установи підпілля.

Отже, Колківська Республіка УПА. Як це було?

На початку 1943 року збройна повстанська боротьба українського населення на Волині проти гітлерівських окупантів стала масовим явищем. Майже всі голови сільських управ були підпорядковані станичній мережі ОУН, видавались укази — не здаватися окупаційній владі, а молоді не їхати до Німеччини на роботу. Визвольний рух був спрямований на ліквідацію німецької адміністрації на Волині. Українська поліція у березні 1943 року організовано перейшла до лав УПА. В Колках на цей час було 180 українських поліцаїв, які однієї березневої ночі за підтримки повстанців зайняли містечко. Нацисти не могли з цим змиритися. З допомогою загону есесівців у Колках знову встановлюється німецька влада. Та ворог протримався недовго. У травні повстанці знову визволили Колки від фашистів, звільнили населені пункти Маневицького, Цуманського, Рожищенського, Ківерцівського районів Волинської області та Степанського і Радивилівського районів Рівненської області. На великій території — від річок Прип'яті на заході та Горині на сході — перестала функціонувати німецька адміністрація, було встановлено українську цивільну й військову владу.

У Колках було 5 шпиталів, де одужували 80 вояків УПА. Тут працювали млини, їдальні, в кравецьких і швейних майстернях шили для повстанців однострої. У пекарнях випікали спеціальні паляниці, що довго зберігалися в бункерах. У місцевому храмі службу Божу правили українською мовою. В будинку «Просвіта» місцеві жителі створили хор. Драматичний аматорський гурток поставив виставу «Пошилися в дурні», з якою їздили селами.

Колківська дисидентка-шестидесятниця Наталка Каразія, сьогодні прикута хворобою до ліжка в старій-престарій хатині, що може будь-якого дня розсипатися від вітру, багато років по крупинці збирає матеріали про Колківську Республіку. З її розповіді я наведу такий цікавий факт. Повстанці відновили роботу місцевої електростанції, світло від якої подавали до лікарень, друкарні і школи. Напередодні відкриття школи в Колківській друкарні було видруковано буквар. Досі невідомо, хто його готував. Але ця подія не була випадкова. Так, 20 вересня 1943 року командир військового округу УПА «Заграва» Іван Литвинчук (повстанське псевдо — Дубовий) видав наказ, в якому сказано: «На всіх теренах, звільнених УПА від імперіалістів, дня 15.9.1943 р. почати 1943/44 навчальний рік в школах, де можливо закінчити ремонт на цей термін і є педагогічні сили. Дня 1.10.1943 року почати навчальний рік у всіх інших школах звільненого терену та забезпечити педагогічними силами. Навчання в школі є обов'язковим».

Отже, можемо казати, що Колківська Республіка була добре організованим владним утворенням з багатьма ознаками української державності. Колки стали своєрідною повстанською столицею, у якій гартували національний дух вояки УПА, проходили передислокацію і переформування курені й сотні. На цьому терені був штаб командира УПА—Північ Клима Савура. В Колках відбувалися наради вищого командування УПА. Влітку 1943 року фашисти вже вкотре зробили спробу захопити містечко. За 15 кілометрів від Колок відбувся бій, в якому було підбито 3 танки, захоплено в полон 40 фашистів. В селі Яблунці повстанці обміняли німецьких полонених на своїх.

Мені довго не давала спокою думка: невже в архівах колишнього КДБ не збереглося жодних документів про тодішні події на Колківщині? З проханням розшукати «бодай щось» я звернувся до керівника прес-служби управління СБ по Волинській області Юрія Хлопука, який не раз уже ставав мені у пригоді. І цього разу Юрій Миколайович допоміг. З'ясовується, зі скупих, коротеньких оперативних зведень НКВС, що подавали з райвідділів на ім'я обласного керівництва, можна дещо дізнатися про події на Колківщині. Наприклад, що влітку 1943 року в Колківському районі перебувало від 8 до 10 сотень вояків УПА. В самому містечку, а пізніше в навколишніх селах, розміщувався штаб командира УПА «Дубового». Через деякий час по смерті командира УПА — Північ Клима Савура «Дубовий» кілька років очолював УПА. Оточений у бункері енкаведесівцями, він застрілився. На Колківщині перебував шеф штабу «Бористень», начальник жандармерії «Острий», курінний «Олег» з трьома сотнями стрільців. Охороняла штаб сотня «Бескида». Коли «Дубовий» пішов з Колок, то тут залишився зі своїм загоном «Олег». Влітку 1943 року на схід України в рейд пішли загони «Шаули» й «Верещака». Деякий час на Колківщині перебував головний інтендант УПА «Печера».

Ось така коротка, далеко не повна розповідь про одну із славних і трагічних сторінок історії боротьби українських повстанців за самостійну Україну.

Богдан БЕРЕКЕТА.
Волинська область.

Милосердя

Різдвяний подарунок з Канади

Здається, до всього можна звикнути. Та ось до болю, який роздирає тіло, — ніколи. І тому тривожно стає на душі, коли в тій чи тій медичній установі бракує найнеобхіднішого, щоб утамувати біль.

Юрію Лисику з канадського міста Ошави, що в провінції Онтаріо, пояснювати цього не потрібно, бо сам працює лікарем-дантистом, щодня має справу з людьми, які страждають від болю.

Тому з такою активністю зайнявся він добродійною справою — збором гуманітарної допомоги для лікарень в Україні. Звісно, у цих благородних прагненнях Юрій відчуває постійну підтримку своїх однодумців. Таких, скажімо, як правник з Гамільтона Віктор Роєнко, що народився і виріс на Україні. Спільними зусиллями вони і спорядили благодійний вантаж на суму 160 тисяч доларів. Здебільшого то медичне устаткування, інвалідні коляски, операційні столи, ліжка для хворих, медикаменти і навіть дитячі іграшки. Переправити той вантаж з Монреаля до Гамбурга, а звідти — автофургоном до Києва допомогли Українська православна громада церкви св. Івана і сестриці при ній з Ошави, відпочинкова оселя «Україна» з канадського міста Лондона, організація Демократичного об'єднання молоді. Вони зібрали вісім тисяч доларів — саме стільки коштує доставка гуманітарного вантажу в Україну.

І ось цими днями різдвяний подарунок з Канади прибув у Київ — уся гуманітарна допомога передана київським лікарням № 15 і № 22. Додамо, що це вже другий добродійний десант Юрія Лисика і Віктора Роєнка в Україну — перший вони здійснили весною минулого року.

Роман ВАТРИЧ.

На знімках (зліва направо): Юрій Лисик і Віктор Роєнко біля автофургона, який щойно прибув на Поділ з Гамбурга; медичний персонал 15-ї лікарні приймає гуманітарну допомогу, привезену з-за океану.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Репліка

Погляньмо в день сьогоднішній

На мій виступ у «Голосі України» від 24.XI.93 року «Спробуймо обійтися без «перемог» відповів повчальною статтею у «Прикордоннику України» від 18.XII.93 року кандидат філософських наук А.Войцеховський. Цей автор повчив і мене (дякую йому за увагу), і редколегію «Голосу України» (колективне йому за це спасибі), щоби, мовляв, більше такого не друкували.

Вважаємо, що з такими поглядами на право висловлювати різні думки шановний філософ міг би цілком упоратися з обов'язками цензора в будь-якій однопартійній державі. А в нас редколегія — не цензор.

Що ж до суті проблеми, тобто ставлення до колишніх вояків УПА, про що йдеться у згадуваних вище публікаціях, то мене найбільше турбує ось який нюанс. Сьогодні в українському війську служать онуки та правнуки як доблесних солдатів Радянської Армії, так і людей, яким доля продиктувала складніший вибір. І вони на цей вибір мали своє право. То була трагедія України.

Сьогодні нам не ворожнечу треба розпалювати серед учасників тієї кривавої трагедії, що намагається робити мій опонент, а провести акт національного примирення. Хоча б тому, що сьогодні, як я вже казав, онуки й правнуки тих, кого історія розводила по різні боки барикад, служать в одній армії, служать одній справі. І слава Богу! Якщо ми вважаємо себе за патріотів України, цінуймо це.

Борис СИДОРЕНКО.

ГОЛОС УКРАЇНИ

ЗАСНОВНИК — ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Газета виходить з 1 січня 1991 року

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (в.о.заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), І. ГРУШКО, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, Б. СИДОРЕНКО (заст. головного редактора), А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

♦ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
♦ Рукописів не повертаємо.
♦ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.

♦ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
♦ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Зам. 0311007.

Газету набрано і зверстано в комп'ютерному центрі «Голосу України».